

የወጡቶች መብቶችና ግደታች

ምስጋና ሁሉ በተከበረው መጽሐፉ

{لَهُمْ فِيهَا مَأْوَا بِرَبِّهِمْ وَزَنَّاهُمْ هُدًى}

ለአለው ለዓለማቱጌታ ለአላህ ይገባው። ትርጉሙም (እነሱ በጌታቸው ያመኑ ጎበዞች ናቸው። መመራትንም ጨመርንላቸው።) ማለት ነው።

ብቸኛ ከሆነው ለሱም ኢጋሪ ከለለው አላህ በስተቀር በእውነት የሚገዙት አምላክ እንደሌለ እመሰክራለሁ። እንዲሁም ሰይዲና ሙሐመድም የሱ ባሪያና መልእክተኛ በመሆናቸውም እመሰክራለሁ። ጌታዬ ሆይ! በርሳቸው፣ በቤተሰቦቻቸው፣ በባልደረቦቻቸውና አስከ እለተ ቂያማ ድረስ በመልካም ምግባር በተከተሏቸው ምእምናን እዝነትህን፣ ሰላምህንና በረከትህን አውርድ።

ከዚህም በመቀጠል፡

የወጣትነት ዘመን ከሰው ልጅ የህይወት ዘመናት የተለየ ትኩረት የሚሰጠው ዘመን ነው። ይህ ዘመን የአካል ብርታት፣ እድገት፣ ንቃት፣ ጥንካሬ፣ ስጦታ፣ የሰፊ ተስፋና ለህይወት መጋፈጫ ዘመን ነው። ወጣቶች የህብረተሰቡ የጀርባ አጥንት፣ ትርታው የሞላ ልቡና ጠንካራ ከንዱ መሆኑ ጥርጥር የለበትም። በህዝብ እድገትና ሀገር ግንባታ ያላቸውን ጉልህ ሚና ማገም ሊከደው አይችልም።

ቅዱስ ቁርአን የወጣትነት ዘመን ከደካማው የህፃንነትና የአቅመ ቀላል አረጋጂነት ዘመን መካከል የኃል ዘመን መሆኑን እንድህ በማለት ገልጾታል፡

{اللّٰهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً}

ትርጉሙም (አላህ ያ ከደካማ (ፍትወት ጠብታ) የፈጠራችሁ ነው። ከዚያም ከደካማነት በኋላ ጎይልን አደረገ። ከዚያም ከብርቱነት በኋላ ደካማነትንና ሸበትን አደረገ።) ማለት ነው።

በመሆኑም ትንቢቶች በብዛት የወረዱት በወጣትነት ዘመን ነበር። አላህ (ሱ.ወ.) ስለ ሰይዲና ዩሲፍ ሲገልጽ እንደህ ብሏል፡

{وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ}

ትርጉሙም (ጥንካሬውንም በደረሰ ጊዜ ጥበብንና ዕውቀትን ሰጠነው። እንደዚሁም መልካም ሠሪዎችን ሁሉ እንመነዳለን።) ማለት ነው። እንደሁም ስለሰይዲና ሙሳም ሲያወሳ እንደህ ብሏል፡

{وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَى آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ}

ትርጉሙም (ብርታቱንም በደረሰና በተስተካከለ ጊዜ ጥበብንና ዕውቀትን ሰጠነው። እንዲሁም መልካም ሠሪዎችን እንመነዳለን።) ማለት ነው።

(ከርሳቸው አላህ ይውደድና) ኢብን አባስ እንደህ ብለዋል፡ አላህ አንድንም ነብይ አላከም በወጣትነቱ ቢሆን እጁ አንድም ሰው እውቀትን አልተሰጠም በወጣትነቱ ቢሆን እንጂ። እነሆ ነብዩ ኢብራሂም (ዐ.ሰ.) የጣኦት አምላኪዎችን የተጋፈጡት በወጣትነት ዘመናቸው መሆኑን አላህ እንደህ ሲል አውስቷል፡

{قَالُوا لِمَ نَجْعَلُ لِبَرَاهِيمَ الْاِسْمَ الْكَبِيرَ لَوْ كُنَّا عَاوِلِينَ}

ትርጉሙም («ኢብራሂም የሚባል ጎበዝ (በመጥፎ) ሲያነሳቸው ሰምተናል) ተባባሉ።) ማለት ነው።

አላህ (ዐ.ወ.) የሰይዲና ሱለይማንም ብልህነት ጎልቶ የታየው በወጣትነት ዘመናቸው መሆኑን እንደህ ሲል አውስቷል፡

{قَالُوا لِمَ نَجْعَلُ لِسُلَيْمَانَ الْاِسْمَ الْكَبِيرَ لَوْ كُنَّا عَاوِلِينَ}

ትርጉሙም (ለሱለይማንም (ትክክለኛይቱን ፍርድ) አሳወቅናት። ለሁሉም ጥበብንና ዕውቀትን ሰጠን።) ማለት ነው። አሁንም አላህ (ሱ.ወ.) ስለነብዩ ሙሳና ስለሁለቱ ሴቶች ሲገልጽ አንድህ በማለት ወጣትነትን አመልክቷል፡

{قَالَتِ إِخْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ}

ትርጉሙም (ከሁለቱ አንደኛይቱም «አባቴ ሆይ ቅጠረው። ከቀጠርከው ሰው ሁሉ በላጩ ብርቱው ታማኙ ነውና» አለችው።) ማለት ነው።

አላህ (ሱ.ወ.) ሰይዲና ያሕያ የእውቀትን አደራ ያደርሱ ዘንድ ሲያናግራቸውም በወጣትነት ብርታትና ቁርጠኝነት መሆን እንዳለበት እንደህ ሲል አውስቷል፡

يَا يَحْيَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتِنَاهُ الْأُحْكَمَ صَدِيًّا

ትርጉሙም («የሕያ ሆይ! መጽሐፉን በጥብቅ ያዝ!» (አልነው)። ጥበብንም በሕፃንነቱ ሰጠው።) ማለት ነው።

ከሰው ልጅ የእድሜ ዘመን ይህ የወጣትነት ዘመን ልዩ ትኩረት የሚሰጠው በመሆኑ አላህ (ሱ.ወ.) በትንሳኤ ቀን ስለወጣነት ዘመን በተለየ መልኩ ባሪያውን የሚጠይቅ መሆኑን ነብይቶችን (ሲ.ወ.) የገለጹት ሰዎች በወጣትነት ዘመን ጠቃሚ ነገሮችን ሁሉ እንድደገጹም ለመገፋፋት መሆኑን ሊቃውንት ጠቁመዋል። ነብያቶችን (ሲ.ወ.) እንድህ ብለዋል፡ (በትንሳኤ ቀን የማንኛውም ባሪያ እግሮች ከአራት ነገሮች ሳይጠየቅ ከሂሳብ ቦታ አይንቀሳቀሱም። ስለእድሜው በምን እንዳሰለፈው፣ ስለወጣትነቱ በምን እንዳጠፋው፣ ስለገንዘቡ ከየት እንዳመጣውና በምንም እንዳጠፋው፣ ስለእውቀቱ ምን እንደሰራበት)።

የእስልምና እምነት ለወጣቶች ከፍተኛ ትኩረት ይሰጣል። እንዳዋቁዎች ሁሉ የተለየ መብትና ግዴታም አድርጎላቸዋል። ለወጣቶች የመማር፣ የመመራትና የመልካም ማሰናዳት መብት አላቸው። ጠቢቡ ሉቅማን በልጁ መንፈስ ሃይማኖትን ለማስረጽ ያደረጉት ሙከራና ለቅንነት፣ ለስጦታ፣ መልካም ምግባርን ለመላበስ ዝግጁ እንድሆን የሰጡትን ምክር አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ በማለት አውስቶታል፡

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

ትርጉሙም (ሉቅማንም ለልጁ እርሱ የሚገሥጸው ሲኾን «ልጄ ሆይ! በአላህ (ጣዖትን) አታጋራ። ማጋራት ታላቅ በደል ነውና» ያለውን (አስታውስ)። ማለት ነው። እንድሁም እንድህ ይላል፡

يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِنْ مَقَالِ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي سَمَاءَاتٍ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ يَا بُنَيَّ اقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ * وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ * وَأَقِمْ فِي مَشْيِكَ وَاعْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنْ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ

ትርጉሙም (ሉቅማንም አለ) «ልጄ ሆይ! እርሷ የሰናፍጭ ቅንጣት ከብደት ያህል ብትሆንና በቋጥኝ ውስጥ ወይም በሰማያት ውስጥ ወይም በምድር ውስጥ ብትሆን አላህ ያመጣታል። አላህ ፋጎፋጎ ውስጥ ዐዋቂ ነውና። «ልጄ ሆይ! ሶላትን አስተካክለህ ስንድ። በበጎ ነገርም እዘዝ። ከሚጠላም ሁሉ ከልክል። በሚያገኝህም መከራ ላይ ታገስ። ይህ በምር ከሚያዙ ነገሮች ነው። «ጉንጭህንም (በኩራት) ከሰዎች አታዙር። በምድርም ላይ ተንበጥርረህ አትሂድ። አላህ ተንበጥራሪን ጉረኛን ሁሉ አይወድምና። «በአካሄድም መካከለኛ ኾን። ከድምጽህም ዝቅ አድርግ። ከድምጾች ሁሉ አስከፊው የአህዮች ድምጽ ነውና።»

ነብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) ለወጣቶች ልክያለፈ ትኩረት ይሰጡ ነበር። ሙሉ ብቃት እንድናራቸውም ጥረት ያደርጉ ነበር። እንድሁም በመንፈሳቸው የሃይማኖት መርሆች፣ የእውቀት ፍቅርና የተለየ ሙያ እንድናራቸው በቀጣይነት ይሰሩነበር። (ከርሳቸው አላህ ይውደድና) ኢብን አባስ የሚከተለውን አውርተዋል፡ አንድ ቀን ከአላህ መልክተኛ በኋላ እያለሁ ሳለ እንድህ አሉኝ። (አንተ ልጅ ሆይ እኔ ምክር አዘል ቃላትን ለአስተምርህ ወደደሁ። የአላህን ወሰኖች አውቀህ ላለመተላለፍ ጣር። እሱ ይጠብቅሃል። እንድሁም እንድህ ካደረግህ ምንጊዜም ከፊትህ ታገኘዋለህ። ስለአንድ ነገር መጠየቅ ስትፈልግ አላህን ብቻ ጠይቅ። በአንድም ነገር መታገዝ ስትፈልግ ከአላህ ብቻ እገዛን ጠይቅ። ህዝቦች በአንድ ነገር ሊጠቅሙህ ቢሰባሰቡም አላህ ለአንት በፈረደልህ ነገር እንጂ ሊጠቅሙህ አይችሉም። በአንድ ነገር ሊጎዱህ ቢሰባሰቡም በአንተ ላይ አላህ በፈረደብህ ነገር እንጂ ሊጎዱህ አይችሉም። ብእሮች መፃፋቸውን አቁመዋል። አላህ የጻፈው ነገር ሁሉ አልቆ የወረቀቶች ቀለምም ደርቋል)።

ወጣቶች በሚገባ ከተማሩና በቂ ስልጠና ከተሰጣቸው በኋላ ለያንዳንዱ በሰለጠነበት ሞያ ዘርፍ ወደሥራ፣ አመራርና ሃላፊነት የመሰማራት መብታቸው መከበር ይኖርበታል። ነብያችን በዚህ መስክ አርአያነት ያላቸውን ተግባራት አከናውነዋል። ለእስልምና ጥሪ የማድረግን ሃላፊነት ሃያ አመት ላልሞላው አርቀም ኢብን አቢል አርቀም ለተባለው ወጣት ሰጥተው ቤቱ ለነብያችንና ለባልደረቦቻቸው አስተማማኝ መጠለያ እንዲሆን ማድረጋቸው ለዚህ ጉዳይ መረጃ ነበር። እንድሁም ኡሳማ ኢብን ዘይድን የሙስሊሞች ጦር አዛዥ አድርገው ሲመርጡት እድሜው አስራ ስምንት አመትን አላለፈም ነበር።

(ከርሳቸው አላህ ይውደድና) ዑመር ኢብን አልኸጣብ ስብሰባ በሚቀመጡ ጊዜ ወጣቶችም ከሺማግሌዎች ጎን አንዲስተፉ ያደርጉና በተለያዩ ጉዳዮች ሃሳባቸውን እንዲሰጡ ይፈቅዱላቸው ነበር። እንድሁም ሐነአንተ አንዳችሁንም የእድሜው ዝቅተኛነት አስተያየት ከመስጠት ሊከለክለው አይገባም። ምክኒያቱም እውቀት በእድሜ ዝቅተኛነትም ሆነ በእድሜ መግፋት አይወሰንም። ነገር ግን አላህ ከፈለገው ቦታ የሚያስቀምጠው ስጦታ ነው። ይሉ እንደነበረም ተዘግቧል። ዑመር ኢብን አልኸጣብ በስብሰባቸው ከሚሳተፉ ወጣቶች አንዱ የሆኑትን አብደላ ኢብን አባስን እንድህ በማለት አሞግሰዋል እሱኮ ጥያቄ የሚያበዛ ምላስና ልባማ አእምሮም አላው።

የዚህ ዓይነቱ ተግባር በወንድ ወጣቶች ብቻም የተወሰነ አልነበረም። ሴት ወጣቶችም በእስልምና ስልጣኔ ግንባታ ማነም ሊከደው የማይችል ሚና ነበራቸው። ከዚህ ዓይነቱ የሴት ወጣቶች ሚና (ከርሳቸው አላህ ይውደድና) የአቡ በክር ሴት ልጅ አስማእ በነብዩና አባቸው የስደት ጉዞ የተጫወቱት ሚና አንደኛው ነው። ሴት ወጣቶች እጅግ በተፋፋመ ጦርነት በመሳተፍ ወታደሮችን ውሃ በማጠጣትና ቁስለኞችን በማገዝ አደገኛ ሚና ይጫወቱም ነበር።

ሴቶች በኡሁድ ጦርነት የተጫወቱትን ሚና (ከርሳቸው አላህ ይውደድና) አነስ ኢብን ማሊክ እንድህ ብለዋል ፣ እኔ በዚያን ቀን ዓኢሻ አቡበክርና ኡሙ ሱለይም

የውሃ ቀርባታ በጀርባቸው ተሸክመው ወደጦር ግንባር እያደረሱ ተምልሰውም እንደገና ሲያመጡ አሁንም እንደዚያው ሲያደርጉ አይቻለሁ።፤
ይህን ቃሌን ተናገርሁኝ ለኔና ለናንተም ከአላህ ዘንድ ምህረትን እለምናለሁ።

* * *

ምስጋና ለአለማቱ ጌታ ለአላህ ይገባው። የአላህ እዝነትና ሰላምም በነብያትን በአላህ መላክተኞች መደምደሜያ በሰዲና ሙሐመድ በቤተሰቦቻቸውና በመላ ባልደረቦቻቸው ይውረድ።

ሙስሊም ወንድሞች

የወጣቶች ግዴታ እጅግ በጣም ብዙ ነው። በቀደምትነት የሚጠቀሰው ግን በቂ እውቀትና ትምህርት በማካባት ራሳቸውን የመጠበቅ ግዴታ ነው። እውቀት በየጊዜው የሚሻሻል በመሆኑ ወጣቶቻችን ከዘመኑ የእውቀት አድገት ጉዞ ጋር መንቀሳቀስ፣ የሥራ ገበያ የሚጠይቀውን መለኪያ ማሟላት፣ ለሀገር የሚያስፈልጉ ነገሮችን ማመቻቸት መቻል አለባቸው። ይህን ሁሉ እውን ለማድረግ ታዲያ ቀጣይነት በላቸው የስልጠና መርህ ግብሮች መሳተፍና አስፈላጊ ልምዶችን ለመቅሰም መጣር ግድ ይሆንባቸዋል። በዚህ መልኩም የተደነቀኑ ተግዳሮቶችን ለመቋቋም ያለቸው ብቃት አስተማማኝ ይሆናል። አላህ (ዐ.ወ.) ነብዩ በዚህች ዓለም ከአንድም ነገር ጭማሬን እንድጠይቁ አለዘዛቸውም ከእውቀት ብቻ እንጂ። አንደህ በማለት፡

{ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا }

ትርጉሙም (ጌታዬ ሆይ! ዕውቀትንም ጨምርልኝ በል።) ማለት ነው። ሌላው የወጣቶች ግዴታ ከተሞክሮዎች መጠቀምና በአላቸው እውቀትም ከመታለልና መሸንገል መራቅ ነው። ወጣቶች ከትውልዶች መካከል ያለው ግንኙነት እንዲሁ ሌላውን የማሰወገድ ወይም የፍልሚያ ግንኙነት ሳይሆን አንዱ ሌላውን የሚገነባበት ግንኙነት መሆኑን አምነው በመቀበል ከአበው ተሞክሮ የመጠቀም ግዴታ አለባቸው። ወጣቶቻችን ባለቤቱን አጥፊ ከሆነው በራስ ከመታለል አደጋ መጠንቀቅ አለባቸው። አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ ይላል፡

{ وَلَا تَمْشُ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَدَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا }

ትርጉሙም (በምድርም ላይ የተንበጣረረክ ሆነህ፤ አትሂድ። አንተ ፈጽሞ ምድርን አትሰረገጉድምና በርዝመትም ፈጽሞ ጋራዎችን አትደርስምና።) ማለት ነው።

ኑብያችንም (ሶ.ዐ.ወ.) እንድህ ይላሉ (ሦስት ነገሮች አጥፊዎች ናቸው። የማይገቱት ስስታምነት፣ በሄደበት የሚከተሉት የመንፈስ ፍላጎትና አንድ ሰው በራሱ መደነቁ።)

አንድ ወጣት ሃይማኖቱንና ሀገርን ለማገልገል በየጊዜው ሀሳብን ማደስ ሌላው የወጣቶች ግዴታ ነው። አንድ ሰው የሥራው ውጤት በሥራው ጥራትና በሀሳቡ ጥልቅነት ተመዝኖ ነው የሚሰጠው። ኑብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) እንድህ ይላሉ፡ (የሥራዎች ምንነት የሚመዘነው በሀሳቦች ነው። ለሁሉም ሰው ያሰበው ይሰጠዋል...)

ሌላው የወጣቶች ግዴታ ደግሞ ጉዘው ረገጥምና አደራውም ከባድ መሆኑን ተገንዝቦ ተጨማሪ ጥረት ማድረግ ግድ ይላል የሚለው ነው። ይህም የምንኖርበት ሀብረተሰብ በፍጥነት የሚከንፍና በታታሪነት ለማይሰራ ቦታ የሌለ ስለሆነ ነው።

ጽኑ ፍላጎታችንን ለመረጋገጥ፣ ለራሳችንና ለሀገራችን የምንመኘውን ቦታ ለመያዝ እንድንችል በሥራዎቻችን ያቅማችንን ሁሉ ጥረት ማድረግና መንቀሳቀስ ይኖርብናል።

በመጨረሻም ወጣቶች ለአሳደጋቸውና ላስተማራቸው ሀገራቸው ውለታን የመመለስ ግዴታ አለባቸው። እኛ ሁላችንም የማይለየን ስንቃችን በሀሳባችን መጥናት፣ መሳሪያችን እውቀት፣ መፍክራችን የሀገር ፍቅርና ስጦታና የሀገርን ክብር ለማስጠበቅ መንጊዜም ዝግጁ መሆን የሚሉት ጉዳዮች ሊሆኑ ይገባል።

ጌታችን ሆይ! ወጣቶቻችን ባርክ። ከማኘናውም መጥፎ ነገር ጠብቃቸው። የግንባታንና ልማት ስኬትንም ስጣቸው። ለሀገርና ህዝብ የሚጠቅሙ ቅን ነገሮችን ምራቸው። ሀገራችንንም ጠብቅልን አሜን።